

Protokół
ustaleń Komisji Założeń Planu
dla wykonania projektu planu urządzenia lasu dla Lasów Komunalnych Miasta Poznania na lata
2013-2022.

Komisja Założeń Planu została zwołana przez Dyrektora Zakładu Lasów Poznańskich w Poznaniu celem uzgodnienia podstawowych wytycznych do przeprowadzenia prac urządzenia lasu dla lasów komunalnych (LK) Miasta Poznania w administracji Zakładu Lasów Poznańskich. Komisja obradowała w dniu 04 04 2012 r. w siedzibie Leśnictwa Antoninek w Poznaniu, ul. Ziemowita 28 z udziałem:

1. Mieczysław Broński – ZLP, Dyrektor
2. Jarosław Nowak –ZLP, Z-ca Dyrektora
3. Paweł Adamczyk – WGN, Kierownik Oddz.
4. Piotr Kubala – BUL i GL, Z-ca Dyrektora
5. Barbara Hoffmann – ZZM, Z-ca Dyrektora
6. Kazimierz Jakubiak – BUL i GL, Starszy Inspektor
7. Roman Dudziak – GEOPOZ, Kierownik Biura
8. Mirosław Herzog – GEOPOZ, Kierownik SIP
9. Radosław Konieczny
10. Maciej Wiechtowski
11. Mieczysław Kasprzyk Nadleśnictwo Babki, Nadleśniczy
12. Tomasz Keler Nadleśnictwo Babki, Leśniczy
13. Wojciech Lusiak – KM Straży Pożarnej, Dowódca Zmiany
14. Bohdan Ważyński Emer. Prof. UP
15. Piotr Szczepanowski – WOŚ, Z-ca Dyrektora
16. Iwona Zajączek – WOŚ, Inspektor
17. Jacek Ryster - WGK i M UM Poznania, Inspektor
18. Łukasz Dondajewski – WGK i M UM Poznania, Kierownik Oddz.
19. Barbara Gajdzińska – ZLP, Specjalista ds. Promocji
20. Henryk Borowski – ZLP, Kierownik Działu Planowania i Nadzoru
21. Bogusław Skorupiński – ZLP, Specjalista ds. Gosp. Leśnej

Po wysłuchaniu referatu dyrektora Zakładu Lasów Poznańskich (ZLP) i w wyniku dyskusji, Komisja przyjęła następujące ustalenia dotyczące wykonawstwa prac urządzeniowych:

Plan urządzenia lasu będzie opracowany na podstawie:

- Ustawy o lasach z 28.09.1991 r., z późniejszymi zmianami,
- „Instrukcji urządzania lasu” stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 21.11.2011 r.,
- „Wytycznych dotyczących gospodarowania lasami komunalnymi miasta Poznania” wprowadzonych do stosowania w ZLP Zarządzeniem nr 183/2012/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 19.03.2012r.
- innych, a aktualnie obowiązujących zasad, wytycznych, zarządzeń i aktów prawnych obowiązujących w dniu przekazania dokumentacji urządzeniowej.

Szczegółowe ustalenia przedstawia się poniżej wg schematu przewidzianego w § 126 Instrukcji urządzania lasu:

Część A: Wytyczne w sprawie organizacji prac urządzeniowych;

1. Stan prac przygotowawczych do sporządzenia planu urządzenia lasu.

Przed rozpoczęciem prac taksacyjnych ZLP przekaże wykonawcy materiały do prac z zakresu inwentaryzacji lasu:

- Bazę działek geodezyjnych aktualną na dzień 01 03 2012 r.
- ZLP zapewni aktualne wypisy z powszechnej ewidencji gruntów, natomiast mapy ewidencyjne wykonawca uzyska we własnym zakresie.
- dane o obszarach chronionych w lasach ZLP i funkcjach lasu, z uwzględnieniem obszarów Natura 2000.
- informację dotyczącą podstawowych założeń polityki zagospodarowania przestrzennego regionu, dotyczących gospodarki leśnej i ochrony przyrody, z uwzględnieniem regionalnych strategii rozwoju oraz regionalnych programów ochrony środowiska – zgodnie z § 9 IUL, w tym Program Ochrony Środowiska dla miasta Poznania, który został przyjęty uchwałą Nr LIV/729/V/2009 Rady Miasta Poznania z 12 maja 2009 r. -zgodnie z artykułem 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.).

Wykonawca planu u.l. uwzględni w opisanu ogólnym te części w/wym. dokumentów, które odnoszą się do zasad gospodarki leśnej w lasach ZLP, zaś ustalenia szczegółowe (o ile takie są opisane) umieści w informacji dodatkowej opisu taksacyjnego.

Z uwagi na fakt, że PUL zostanie sporządzony wg stanu na 01.01.2013 r., ZLP przekaże wykonawcy prac informację o każdym nowopowstałym, przyjętym dokumencie dotyczącym polityki przestrzennej, odnoszącym się do gospodarki leśnej w ZLP.

Wykonawca wykorzysta w opracowaniu dokumenty i projekty dokumentów dotyczących ochrony obszarów Natura 2000, w tym również obszarów przyległych do lasów komunalnych (LK) zarządzanych przez ZLP.

2. Stan posiadania i klasyfikacja gruntów.

Plan urządzenia lasu zostanie opracowany wg stanu na 1.01.2013 r. Ogólna powierzchnia gruntów ZLP – wg stanu na 1.03.2012 r. – wynosi **2 421,37 ha**. Powierzchnia ta zostanie przyjęta w opisie przedmiotu zamówienia przygotowywanego w ramach SIWZ.

Ujawnione podczas terenowych prac taksacyjnych rozbieżności pomiędzy danymi ewidencyjnymi GEOPOZ, a stanem faktycznym na gruncie, zostaną w formie odpowiedniego operatu geodezyjnego przedłożone do GEOPOZ-u celem dokonania formalnych zmian w ewidencji gruntów (powierzchnia zredukowana 67 ha).

Na terenach powierzonych przez WGN do zalesień w 2011 i 2012 roku, Wykonawca odtworzy i oznaczy granice powierzonych działek w ilości 89 słupków granicznych.

ZLP dostarczy wykonawcy PUL wykaz gruntów rolnych, które zamierza przeznaczyć do zalesienia, zgodnie z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

W stanie posiadania ZLP znajdują się grunty wyłączone z produkcji leśnej, które należy ująć w planie urządzenia lasu (PUL).

Na terenach zarządzanych przez ZLP wg stanu na 01.03.2012 r. są grunty sporne w trakcie wyjaśnienia przez Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM Poznania. Wg danych na dzień 01.03.2012 r. takich gruntów jest 62,6010 ha. W opisie taksacyjnym grunty te należy oznaczyć odpowiednią informacją dodatkową.

Należy przygotować wykaz lasów, co do których zachodzi potrzeba ustanowienia statusu lasów ochronnych.

3. Stan prac glebowo-siedliskowych w tym fitosocjologicznych.

Zakład Lasów Poznańskich posiada operat glebowo-siedliskowy sporządzony przez BUL i GL Oddział w Poznaniu wg stanu na dzień 01.01.2003 r. Dla gruntów przejmowanych po sporządzeniu operatu glebowo-siedliskowego nie sporządzano opracowań glebowych, należy je sporządzić w ramach prac nad aktualnym PUL.

W pracach urzędniowych, w trakcie wykonywanych prac taksacyjnych należy uwzględnić w/w opracowanie. Prace fitosocjologiczne należy wykonać zgodnie z metodyką zawartą w IUL z 2011r. cz. II. W ramach prac należy określić roślinność krzewiastą i potencjalną.

W trakcie prac terenowych konieczna jest inwentaryzacja siedlisk i gatunków naturalnych programu Natura 2000.

4. Podział powierzchniowy.

W ZLP zachodzi potrzeba zmiany numeracji oddziałów. W przypadku zmian w oddziałach numerację literową pododdziałów należy wykonać od nowa. Należy zweryfikować adresy i powierzchnie w oddziałach podzielonych w wyniku zmian zewnętrznych (powierzenia nowych gruntów, przekazanie pod drogi, regulacja stanu prawnego). ZLP udostępni wykonawcy niezbędne materiały w tym zakresie.

Proponujemy oznaczenie granic p-działów (obrączki na załamaniach linii rozgraniczających) tylko w przypadkach braku wyraźnych różnic między poszczególnymi drzewostanami.

W trakcie terenowych prac urzędniowych wykonawca tych prac dokona inwentaryzacji linii podziału powierzchniowego, które nie zapewniają odpowiedniej widoczności i sporządzi ich wykaz. Wykonawca uzupełni i przeprowadzi konserwację znaków oddziałowych w ilości 131 szt. Zapewnienie odpowiedniej widoczności linii podziału powierzchniowego zostanie wykonane przez ZLP we własnym zakresie.

5. Wykorzystanie zdjęć lotniczych do planu urządzenia lasu.

ZLP nie posiada w swoich zasobach zdjęć lotniczych. W celu aktualizacji danych opisowych należy wykorzystać dane z ortofotomapy z Systemu Informacji Przestrzennej (SIP) miasta Poznania prowadzonym przez ZGiKM GEOPOZ w Poznaniu.

6. Zasady przebudowy drzewostanów

Wykonawca planu przedstawi na odbiorze prac terenowych, uzgodniony uprzednio z dyrektorem ZLP, wykaz drzewostanów do przebudowy wraz planowanymi sposobami ich przebudowy.

Kwalifikowanie drzewostanów do przebudowy w najbliższym 10-leciu należy prowadzić zgodnie z „Wytycznymi dotyczącymi gospodarowania lasami komunalnymi miasta Poznania”.

Ujęcie w powyższym wykazie, oparte będzie na ocenie elementów taksacyjnych i stanu drzewostanu, wykonanej przez taksatora na gruncie, z wykorzystaniem powyższych kryteriów.

7. Układ PUL z wyszczególnieniem zakresu wykonania map:

Wykonawca zaktualizuje mapę numeryczną lasów komunalnych oraz sporządzi następujące materiały kartograficzne w formie analogowej:

- wydruki materiałów kartograficznych:

sporządzenie i wydruk map przeglądowych i sytuacyjno - przeglądowych zgodnie z Instrukcją UL cz. I (§ 64, 71, 72, 73, 98, 102, 104, 107, 109, 111) na podkładzie mapy topograficznej w skali (wg poniższego zestawienia) uwzględniających tradycyjną symbolikę elementów.

1 : 75 000	zasięgu terytorialnego z numeracją oddziałów (w całości)	5 egz.
1 : 20 000	(w całości) przeglądowa	
•	drzewostanów,	15 egz.
•	siedlisk,	2 egz.
•	ochrony lasu,	2 egz.
•	ochrony ppoż.	4 egz.
•	zagospodarowania rekreacyjnego	3 egz.
•	zagosp. walorów przyrodniczo-kulturowych,	3 egz.
1 : 15 000	(w całości) drzewostanów	3 egz.
1 : 5 000	(w całości) drzewostanów	po 2 egz. dla każdego l-ctwa
•	zagospodarowania rekreacyjnego	po 2 egz. dla każdego l-ctwa
•	mapa przebudowy d-stanów	po 2 egz. dla każdego l-ctwa
		(tam gdzie przebudowa występuje)
•	mapa gospodarcza cz/b z naniesioną ewidencją geodezyjną (nr działki, ark. mapy, nr i nazwa obrębu)	po 3 egz. dla każdego l-ctwa /obwodu/uroczyska
•	mapa gospodarcza cz/b (l-ctwami / obwodami / uroczyskami) nr oddz. i pododdz. z opisem d-stanu - (bez nr graniczników, szer. dróg, pow. dróg, z pozostawieniem nazw ulic przechodzących przez las lub obok kompleksów leśnych) na arkuszach A3	po 3 egz.
•	mapa gospodarcza cz/b (l-ctwami/obwodami/uroczyskami) jw. ale w całości	po 2 egz.
1 : 10 000	mapa gospodarcza cz/b na arkuszu A3 nr oddz. i pododdz. z opisem d-stanu (bez nr graniczników, szer. dróg, pow. dróg, z pozost. nazw ulic, wydruk jak w obecnym planie)	- 3 egz.
•	mapa siedlisk	2 egz. (w całości) dla całości LK oraz dodatkowo:
1:10 000	podklejona, ofoliowana mapa gospodarczo przeglądowa d-tanów uroczyskami w formacie A5 lub podobnym.	po 2 egz.
1:5 000	ofoliowane mapy gospodarczo przeglądowe drzewostanów z uroczyskami w formie atlasu A4.	(po 3 egz. dla każdego l-ictwa /obwodu/uroczyska)
- L-1	Zieliniec	L-ctwo
	Naramowice	Obwód

- L-2	Antoninek Głuszyna (Fort I, Głuszyna, Piotrowo, Sypniewo)	L-ctwo Obwód
- L-3	Marcelin (z Ławicą) Krzyżowniki Dębina	L-ctwo uroczysko uroczysko
- L-4	Strzeszynek Psarskie	L-ctwo uroczysko

Do korzystania z przygotowanych i przekazanych danych zawierających informacje z Planu urzędzenia lasu należy przekazać 10 egzemplarzy pakietu informatycznego (mapy numerycznej) o minimalnej następującej funkcjonalności:

- możliwość jednoczesnego wyświetlania warstw wektorowych i rastrowych.
- podstawowe operacje na mapach (przybliżanie, oddalanie, przesuwanie, centrowanie okna mapy).
- możliwość definiowania i zapisywania wyglądu mapy (różne style).
- możliwość wydrukowania mapy z wcześniejszym podglądem przygotowanego projektu. Narzędzie musi posiadać możliwość zmiany drukarki, formatu papieru, skali wydruku, ustawiania mapy na arkuszu przewidzianym do wydrukowania oraz definiowania treści nagłówka.
- wybieranie wydzieleń z bazy danych wg różnych kryteriów (informacje ogólne, opis drzewostanu, planowane i wykonane zabiegi gospodarcze, właściciel, dane ewidencji gruntów, współrzędne geograficzne) i zaznaczanie ich na mapie.
- wyszukiwanie i zaznaczanie na mapie wydzieleń leżących na działkach ewidencyjnych.
- przedstawianie zawartości bazy danych dla wydzieleń - dostępne po wyszukaniu wg określonych kryteriów lub po wskazaniu na mapie.
- ewidencjonowanie wykonania zabiegów gospodarczych, wraz z ich rozmiarem powierzchniowym i miąższościowym.
- możliwość tworzenia i wyświetlania warstw własnych użytkownika wraz z możliwością selekcji wg atrybutów zawartych w tych warstwach.
- sporządzanie wyciągów z planu urzędzenia lasu.
- pakiet będzie posiadał w całości polski interfejs.
- pakiet będzie posiadał pakiet pomocy w języku polskim.
- materiały kartograficzne zestawione będą w formie pakietu informatycznego
- bazy danych (mapa i baza opisowa) oraz programy należy zainstalować na wskazanych przez Zamawiającego komputerach. Zamawiającego należy przeszkolić w sprawie korzystania z baz danych i programu komputerowego.

W formie oprawionych wydruków zostaną przekazane następujące tomy:

Opisanie ogólne (elaborat) - 5 egz.,

Program ochrony przyrody (oddzielny tom) - 5 egz.,

Prognoza oddziaływania PUL na środowisko i obszary Natura 2000 – 5 egz.

h) materiały dla leśniczych:

Sporządzić operat leśniczego – w 1 egz. dla każdego leśnictwa. Prace obejmują przetworzenie określonych danych opisowych i kartograficznych do formatu „książkowego” (B5 lub A5 – oprawa twarda) dla poszczególnych oddziałów z terenu leśnictwa.

W części początkowej operatu należy przedstawić (zamieścić) następujące informacje:

- syntetyczne zestawienie podstawowych danych o leśnictwie,
- wyciąg z opisanego ogólnego (elaboratu) – gospodarcze typy drzewostanów, orientacyjne składy upraw, przyjęte wieki rębności, zastosowane sposoby użytkowania rębego,
- operat wykonać w formie zeszytu-książki jako zestaw poszczególnych oddziałów, każdy oddział należy przedstawić w postaci:
  - opisowej – wyciągu z opisu taksacyjnego
  - wolnej strony na notatki.

Na końcu każdego operatu należy zamieścić wyciąg z planów dla danego leśnictwa w zakresie:

- cięć rębnych,
- cięć przedrębnych,
- zadań hodowlanych,
- ochrony lasu,
- ochrony przeciwpożarowej,
- walorów przyrodniczo-kulturowych,
- stanowisk chronionych i rzadkich roślin naczyniowych oraz zwierząt.

Wykonawca prac u.l. wszystkie wymienione wyżej dokumenty (w tym mapy) przekaże również w formie elektronicznej (*.doc., *.jpg, *.pdf, ew, inne formaty) – na płycie CD w pięciu egz.

Do decyzji dyrektora ZLP pozostaje wykonanie opracowań i map dodatkowych. Ich koszt obciąża bezpośrednio ZLP.

8. Podział na leśnictwa i uroczyska leśne.

Planuje się podział na 4 leśnictwa o powierzchni uwarunkowanej wielkością uroczysk. Podział na leśnictwa uzgodniony zostanie z wykonawcą po ustaleniu nowej numeracji oddziałów i zakwalifikowaniu ich do właściwych leśnictw.

9. Forma oprawy opisów taksacyjnych oraz forma prezentowania programu ochrony przyrody. Oprawy opisów taksacyjnych i innych tomów PUL proponujemy wykonać w twardej okładce (oprawa płócienna) w ilości 5 egzemplarzy a Prezentacja programu ochrony przyrody w formie elektronicznej, tj. na ekranie za pomocą rzutnika połączony z komputerem.

10. Wykonanie tabeli XXII – dla gatunków chronionych, nieobjętych obszarem Natura 2000.

11. Ustalenia dotyczące postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania PUL na środowisko i na obszary Natura 2000.

Wykonawca PUL sporządzi Prognozę oddziaływania PUL na środowisko i obszary Natura 2000.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko i opinia Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu, zgodnie z par. 130 IUL, dla tworzonego projektu Planu Urządzania Lasu dla ZLP na lata 2013-2022 jest w posiadaniu ZLP.

12. Terminy i sposoby kontroli prac urzędniowych.

ZLP wnioskuję o przekazanie wstępnego wydruku opisów taksacyjnych wraz z zaleceniami gospodarczymi – celem wniesienia ewentualnych uwag. Problemy jakie będą się pojawiać w trakcie prac terenowych, będą rozwiązywane w trakcie bieżących konsultacji z ZLP.

Szczegółowe terminy prac związanych z końcowym odbiorem Planu Urządzenia Lasu zostaną ustalone w SIWZ (do 30 czerwca 2013r.).

Część B: Ustalenia dotyczące obszarów chronionych i funkcji lasu.

1. Zasięg i lokalizacja istniejących form ochrony przyrody, w tym obszarów chronionych:

- a) rezerwat „Żurawiniec”
- b) pomniki przyrody
- c) Obszar Chronionego Krajobrazu – „Dolina Cybiny w Poznaniu”
- d) obszary Natura 2000-PHL300005 „Fortyfikacje w Poznaniu” oraz w sąsiedztwie: „Dolina Cybiny”-PHL3000038, obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Samicy”-PLB300013
- e) użytki ekologiczne „Bogdanka I” i „Bogdanka II”

a) W obszarze działania Zakładu Lasów Poznańskich na terenie lasu komunalnego w L-ctwie Naramowice w oddz. 4i znajduje się rezerwat Żurawiniec, o powierzchni ok. 1,47 ha.

b) Na terenie lasu komunalnego w Leśnictwie Antoninek w oddz. 39 znajduje się 1 drzewo - pomnik przyrody a na terenie lasu komunalnego w Leśnictwie Dębina w oddz. 86-90 znajdują pomniki przyrody - drzewa w ilości 59 szt.

c) W obszarze działania Zakładu Lasów Poznańskich znajduje się jeden Obszar Chronionego Krajobrazu - „Dolina Cybiny w Poznaniu” obejmujący tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspakajania potrzeb związanych z wypoczynkiem i turystyką, a także pełnioną funkcją korytarza ekologicznego.

d) Na terenie lasu komunalnego miasta Poznania wyznaczono obszar Natura 2000- „Fortyfikacje w Poznaniu” (PLH 300005), w tym w oddz. 72A (L-ctwo Strzeszynek) oraz oddz 88A „ Fort nr I Książęca”, i w bezpośrednim sąsiedztwie lasów komunalnych - Obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina samicy” (PLB 300013) i „Dolina Cybiny” (PLH 300038),

e) Na terenie LK w L-ctwie Strzeszynek w dolinie rzeki Bogdanki ustanowiono użytki ekologiczne „Bogdanka I” opow. 151,45 ha oraz „Bogdanka II” o pow. 7,63 ha.

W/w formy ochrony przyrody Wykonawca ujmie w „Prognozie oddziaływania na środowisko” zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r nr 199. Poz. 1227 ze zm.)

Powierzchniowe i punktowe obiekty chronione należy przyjąć zgodnie z danymi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ) - od Regionalnego Konserwatora Przyrody, zgodnie z obowiązującymi aktami normatywnymi powołującymi powierzchniowe formy ochrony przyrody i uzupełnionymi o informację z ZLP.

Dla wymienionych powyżej obszarów Natura 2000 należy zweryfikować przebieg ich granic zgodnie z danymi będącymi w posiadaniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu.

2. Podział lasów ze względu na dominujące funkcje.

Ze względu na dominujące funkcje lasu komunalnego, w PUL na lata 2003-2012 wyróżniono następujące kategorie lasów:

➤ **Lasy ochronne** – las komunalny ze względu na swoje położenie w granicach administracyjnych miasta Poznania powinien być w całości uznany za las ochronny. W tym celu należy zestawić powierzchnie terenów leśnych bez statusu ochronności (grunty zalesione po roku 1991) celem poddania ich procedurze uznania za las ochronny - zgodnie z art. 16, Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity).

3. Typy siedliskowe lasu oraz potrzeba ich ewentualnego uzupełnienia o rozpoznane leśne siedliska przyrodnicze.

Dla lasów komunalnych wyznaczono 9 typów siedliskowych lasu. Zgodnie z danymi na dzień 1.01.2003 roku, udział procentowy typów siedliskowych lasu przedstawia się jak niżej:

Typ siedliskowy lasu	Udział w %	Udział powierzchniowy w ha
Bśw	2,6	68,64
BMśw	22,6	596,61
LMśw	34,5	910,75
LMw	0,2	5,28
Lśw	28,4	749,72
Lw	2,7	71,28
Lł	6,3	166,31
OI	1,3	34,32
OIJ	1,4	36,96
Ogółem:	100,0	2639,85

W/w zestawienie zostanie zaktualizowane przez wykonawcę w trakcie prac urządzeniowych.

3. Typy drzewostanów

Ustalenie (składu gatunkowego) Docelowego Typu Drzewostanu (DTD)

Docelowy Typu Drzewostanu ustala się dla każdego wydzielenia leśnego na podstawie panujących warunków siedliskowych, przyrodniczych, składu gatunkowego w

poszczególnych piętrach drzewostanu, konfiguracji terenu, strefy rekreacyjnego zagospodarowania i miejscowej lokalizacji w oddziale.

W ustaleniu składu gatunkowego drzewostanów w lasach komunalnych należy uwzględnić:

- a) rejonizację przyrodniczo-leśną,
- b) siedliskowy typ lasu,
- c) istniejący typ roślinności (występujące gatunki),
- d) dążność do wytworzenia w przyszłości drzewostanów o strukturze wielogatunkowej i wielopiętrowej,
- e) rzeźbę terenu, warunki wodno-glebowe (mikrosiedliska),
- f) ustaloną strukturę funkcji lasu,
- g) przyjętą pojemność rekreacyjną (wielkość spodziewanej antropopresji –oddziaływanie, presja człowieka na środowisko gdzie skutki antropopresji są negatywne), czyli aktualną i spodziewaną intensywność penetracji lasu,
- h) wielkość rekreacyjnego zagospodarowania technicznego,
- i) istniejące zagrożenia dla ekologicznej egzystencji lasów,
- j) odporność drzewostanów na zanieczyszczenie powietrza, gleb i wód.

W warunkach lasów miejskich odpowiednie będzie określenie docelowego typu drzewostanu, „DTD” przy czym oprócz wskazania gatunku głównego i współpanującego należy uwzględnić także gatunki o funkcji trzecio- i czwartorzędnej, aby w ten sposób wskazać przyszłościowy docelowy stan tego fragmentu lasu czy wydzielenia.

Skład gatunkowy drzewostanów lasów komunalnych należy tworzyć przede wszystkim z rodzimych gatunków drzew leśnych i krzewów, dążąc do możliwie dużego udziału gatunków liściastych. Należy także miejscowo stosować gatunki drzew uznane jako domieszkowe i pomocnicze, a nawet obcego pochodzenia, po stwierdzeniu ich przydatności, choćby ze względów wizualno-krajobrazowych.

5. Wiek rębności

GATUNEK	WIEK RĘBNOŚCI
Db, Js, Bk	200
So, Md	160
Lp	120
Ol, Brz, Gb, Ak	80
Os, Tp	50

ZLP zaleca wprowadzić oprócz określenia wieku rębności, pojęcie wiek dojrzałości drzewostanu do odnowienia. Wiek dojrzałości do odnowienia ustala się indywidualnie dla każdego drzewostanu, biorąc pod uwagę rzeczywisty wiek gatunków drzew, budowę drzewostanu, jego położenie w strefie użytkowania rekreacyjnego i położenie w stosunku do terenów budownictwa jedno- i wielorodzinnego, a także przynależność do określonej kategorii ochronności.

Tabela klas wieku sporządzona w wyniku inwentaryzacji stanu lasu będzie odnosiła się do poszczególnych gatunków drzew, a nie do grup gatunków. Należy ją sporządzić w układzie miąższościowym i powierzchniowym.

6. Podział lasów komunalnych na gospodarstwa, z uwzględnieniem funkcji pełnionych przez lasy oraz przyjętych celów gospodarowania.

Lasy Komunalne miasta Poznania proponuje się zaliczyć w całości do gospodarstwa specjalnego.

7. Wytyczne w sprawie cięć rębnych

- Projektowanie użytkowania rębного i przedrębного.

Dla potrzeb rekreacyjnego zagospodarowania lasu należy przyjąć następujące określenia do projektowania wskazań gospodarczych w opisach taksacyjnych drzewostanów:

a) Cięcia odnowieniowe (CO) – zamiast "cięcia rębne", wskazują, jaką rębnią lub rodzajem cięć pielęgnacyjnych rozpocząć należy proces odnawiania drzewostanu w przypadkach, gdy:

- drzewostan osiągnął fazę naturalnego rozpadu i dalsze utrzymywanie go na pniu byłoby sprzeczne z rekreacyjnymi (zdrowotnymi) funkcjami lasu: intensywne obumieranie drzew ze starości, niebezpieczeństwo powstawania złomów i wywrotów, nadmierne przerzedzenie niewywołujące odnowienia naturalnego itp.,

- drzewostan kwalifikuje się do cięć przebudowy: zła jakość hodowlana, całkowita niezgodność z docelowym typem drzewostanu, wystąpienie klęski żywiołowej, znaczna degradacja siedliska,

- budowa drzewostanu wymaga uporządkowania cięciami odnowieniowymi w celu wykorzystania drugiego piętra d-stanu istniejących już podrostów lub nalotów do dalszej hodowli np. cięciami jednostkowymi przy wykorzystaniu specjalistycznego sprzętu mechanicznego bądź technik alpinistycznych

- drzewostan znajduje się w fazie odnowienia i został zakwalifikowany do klasy odnowienia (KO).

b) Cięcia pielęgnacyjne (CPd) – zamiast "trzebieże", gdyż pojęcie trzebieży związane jest ściśle z zabiegiem zmierzającym do wyprodukowania najlepszej jakości surowca drzewnego; natomiast tutaj cięcie pielęgnacyjne służy przede wszystkim do kształtowania budowy drzewostanu, jego zróżnicowania przestrzennego, ze stworzeniem warunków (drzewostany starsze) do inicjowania odnowienia naturalnego lub wprowadzania podsadzeń.

c) Cięcia krajobrazowe (CK) – polegają na kształtowaniu krajobrazu leśnego o cechach warunkujących optymalny efekt wypoczynku w środowisku leśnym. Wykonuje się je zwykle w pierwszym etapie przystosowania lasu do wypoczynku. Wyróżnia się trzy rodzaje cięć krajobrazowych:

- Krajobrazowe cięcia zupełne małymi zrębami, o nieregularnym kształcie powierzchni zrębowej, stosowane przy zakładaniu polan, pól biwakowych, miejsc wypoczynkowych; cięcia te zaleca się stosować w drzewostanach o niskim zadrzewieniu i obniżonej jakości;

- Krajobrazowe cięcia gniazdowe – służą do formowania grup drzew w krajobrazie zakrytym: duże powierzchnie (blok) drzewostanów zwartych, o zadrzewieniu 0,8 i wyższym, pobierając około 20% zapasu i doprowadzając zadrzewienie do 0,6-0,7; cel – odsłanianie malowniczych elementów widokowych ze szlaków wędrówkowych; przekształcenie przestrzeni leśnej zakrytej w półotwartą, z pozostawieniem dekoracyjnych grup drzew i ich odsłanianiem dla lepszej widoczności;

- Krajobrazowe cięcia jednostkowo-grupowe, w celu odsłaniania atrakcyjnych widoków, najczęściej z punktów widokowych w postaci linii widokowych, ukazujących efektowne panoramy wycinków horyzontu.

Cięciami krajobrazowymi mogą być objęte wszystkie fazy rozwojowe drzewostanów (poza uprawami i młodnikami). Cięcia te powinno projektować się z dużą ostrożnością i w niezbędnym rozmiarze powierzchniowym i miąższościowym, aby ograniczyć do minimum skutki naruszenia ekosystemu leśnego.

d) Cięcia sanitarne (CS) – mają na celu utrzymanie dobrego stanu zdrowotnego drzewostanów. Powinny być wykonywane systematycznie każdego roku na całym obszarze lasów.

e) Cięcia porządkujące (Cp) – wykonuje się dla utrzymania estetyki lasu i jego przejrzystości po obu stronach tras spacerowych i rowerowych. Polegają one głównie na: usuwaniu rozrośniętych i zbyt gęstych krzewów, zwisających nisko gałęzi, likwidacji drzew pochylonych nad drogami, usuwaniu drzew przewróconych na trasy spacerowe itp.

W PUL nie wprowadzać zapisu dotyczącego zabiegów gospodarczych w tych wydzieleniach, w których nie wymagane są planowe cięcia hodowlane.

Termin wykonywania cięć planowych w LK Poznania określa się w czasie od 16 października do końca lutego następnego roku- zgodnie z art. 52, ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z póź. zm.).

8. Planowanie hodowlane, w tym orientacyjne składy gatunkowe upraw.

Zakres prac z hodowli lasu należy ustalić na podstawie stwierdzonych podczas prac terenowych potrzeb hodowlanych oraz planowanych cięć przebudowy.

- odnowienia i zalesienia

Przy projektowaniu odnowień i zalesień w lasach komunalnych należy kierować się zasadą dużej elastyczności oraz unikać rozwiązań szablonowych i rutynowych.

W tym celu należy uwzględnić w zapisach PUL następujące zalecenia:

- a) stosowanie intensywnej uprawy gleby,
- b) unikanie monokultur o charakterze plantacji,
- c) stosowanie więźby nieregularnej, raczej luźnej, z pozostawieniem przedrostów (więźba – sposób rozmieszczenia sadzonek na uprawie i ustalenie odległości między nimi),
- d) zagęszczenie więźby na terenach o dużej penetracji i braku możliwości grodzenia upraw,
- e) stosowanie rodzimych gatunków drzew i krzewów leśnych oraz stosowanie domieszek w formie jednostkowej lub grupowej z gatunków obcych, a nawet egzotycznych,
- f) preferowanie domieszek leśnych gatunków dekoracyjnych – modrzew, jodła, dąb czerwony, jawor, brzoza, głóg, jarząb,
- g) nie wprowadzanie do środowiska leśnego gatunków drzew i krzewów odmian typowo parkowych,
- h) stosowanie najlepszej jakości sadzonek wieloletnich, pochodzących ze szkółek certyfikowanych, dla zapewnienia wysokiej udatności,
- i) grodzenie upraw tam, gdzie jest to możliwe i konieczne,
- j) uwzględnianie rodzaju i charakteru gruntów przyległych do powierzchni odnawianej lub zalesianej, a także występowania w sąsiedztwie miejsc masowego przebywania turystów, polan biwakowych, miejsc wypoczynkowych, parkingów, kempingów, ośrodków wypoczynkowych itp.,

- k) uwzględnianie zamierzonych efektów atrakcyjności krajobrazu leśnego, który powstanie po założeniu uprawy, po upływie czasu, w którym przestrzeń dotąd widokowa wypełni się młodnikiem (młodnik, drągowina – fazy rozwoju, wzrostu i dojrzałości drzewostanu) i przysłoni odległy horyzont wewnętrzny, oraz po wykształceniu się drągowiny, kiedy będą już wysokie drzewa,
- l) dostosowanie więźby i rozmieszczenie sadzonek do zamierzonych efektów wizualnych krajobrazu leśnego, z uwzględnieniem gatunków korzystnie oddziałujących na przebywających w lesie ludzi,
- m) stosowanie na gruntach trudnych do zalesienia przedplonów z wykorzystaniem takich gatunków, jak: modrzew, sosna, olsza czarna i szara, brzoza,
- n) prowadzenie oceny udatności upraw wg zasad i przepisów stosowanych w lasach państwowych.

- poprawki, uzupełnienia i dolesienia

Projektowanie poprawek, uzupełnień i dolesień, mających na celu uzyskanie właściwego składu gatunkowego lasu i poprawę stanu hodowlanego, ma dać to okazję do przebudowy drzewostanów we wczesnych fazach jego rozwoju oraz monitorowanie rozwoju poszczególnych gatunków w konkretnych warunkach ekologicznych z uwzględnieniem zagrożeń pochodzenia biotycznego i abiotycznego. Należy odstąpić od obowiązkowego zalesiania luk o pow. do 0,1 ha.

Zalecenia Instrukcji Hodowli Lasu dotyczące składu gatunkowego upraw należy traktować jako ramowe. W praktyce stosować bogatszą gamę gatunków domieszkowych. Na powierzchniach zróżnicowanych pod względem glebowym i wilgotnościowym, a opisanych jednym, dominującym typem siedliskowym, przy planowaniu prac odnowieniowych i zalesieniowych należy uwzględnić nie wyłączone, niewielkie powierzchnie innych siedlisk i mikrosiedlisk.

- pielęgnacja upraw

Należy wprowadzić pojęcie - cięcia pielęgnacyjne (CPu) zamiast "czyszczenia wczesne - CW", polegające na początkowym ostrożnym regulowaniu składu gatunkowego i więźby z założeniem osiągnięcia przyszłościowego Docelowego Typu Drzewostanu (DTD).

- pielęgnacja młodników

Do opisanego czynności pielęgnacyjnych w okresie młodnika (w zależności od udziału przeważającego gatunku okres rozwoju do wieku 15 – 20 lat).

- Należy wprowadzić pojęcie - cięcia pielęgnacyjne (CPm) zamiast "czyszczenia późne - CP", – zabieg poprawiający jakość hodowlaną i zdrowotną przyszłego drzewostanu, podnoszący jego odporność na niekorzystne warunki rozwoju i zagrożenia zarówno czynnikami biotycznymi i abiotycznymi.

9 Ochrona lasu i ochrona przeciwpożarowa.

Istotnym problemem dla ZLP są szkody wyrządzone przez zwierzynę płową, które w ostatnich latach znacznie się nasiliły. Narastają również szkody wyrządzone przez bobry. Istotne szkody z tego tytułu w trakcie prac urządzeniowych należy zinwentaryzować.

Plan ochrony przeciwpożarowej zostanie opracowany zgodnie z obowiązującą instrukcją wprowadzoną w życie Zarządzeniem Nr 54 Dyrektora LP z 2011 r., rozporządzeniem Ministra Środowiska z 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów oraz rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów

budowlanych i terenów. Plan z mapami przeglądowymi ochrony przeciwpożarowej w skali 1:20 000, po zaopiniowaniu przez Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu zostanie przedstawiony na NTG, a następnie przedłożony do uzgodnienia Komendantowi Wojewódzkiemu PSP w Poznaniu.

Lasy Komunalne w Poznaniu zaliczone są do **II kategorii** (średniego) zagrożenia pożarowego.

10. Wytczne w sprawie zagospodarowania rekreacyjnego

- strefy intensywności zagospodarowania rekreacyjnego

Rozpoznanie obecnych preferencji mieszkańców miasta i jego okolic, korzystających z terenów leśnych do wypoczynku, ma na celu wyznaczenie przestrzennego podziału lasów na strefy intensywności zagospodarowania rekreacyjnego. Na podstawie aktualnego rozpoznania przez miejscowe służby leśne zróżnicowania liczby ludzi przebywających na określonej powierzchni lasu w ciągu dnia, obserwowanych przez cały rok, wraz z charakterem ich pobytu w lesie, który to charakter może mieć następujące formy:

- rekreacja czynna – spacer, biegi, gry i zabawy, przejażdżki rowerami, jazda konno po wyznaczonych trasach, itp ,
- odpoczynek bierny - plażowanie, spotkania towarzyskie,
- obserwacje przyrody, biwakowanie,
- grzybobranie

Należy wyznaczyć następujące strefy rekreacyjnego zagospodarowania lasu:

a) Strefa A – intensywna. Charakteryzuje się codzienną, stosunkowo dużą obecnością ludzi przez cały dzień przy zmiennym charakterze pobytu; w miarę równomierną przez cały rok. Wśród przebywających znajduje się znaczna liczba małych dzieci i niemowląt pod opieką dorosłych. Strefa położona na ogół blisko terenów zabudowanych budownictwem jedno- lub wielorodzinnym, z łatwym dojściem i dojazdem na miejsca wypoczynkowe.

b) Strefa B – zrównoważona. Codzienna bytność ludzi, lecz rozproszona na jednostce powierzchni. Przebywanie wyraźnie intensywniejsze od wiosny do jesieni, z przewagą w dni wolne od pracy i w godzinach popołudniowych. Znacząca liczba młodzieży bez opieki dorosłych. Strefa ta obejmuje lasy nieprzylegające do terenów zabudowanych budownictwem jedno- i wielorodzinnym. Cechuje się dogodnym dojazdem rowerami i samochodami.

c) Strefa C – spokojna. Strefa o jednostkowym, na ogół równomiernie przez cały rok rozproszonym ruchu ludzi; położona jest zwykle z dala od zabudowy mieszkalnej.

d) Strefa D – masowa. Masowy pobyt ludzi (niekiedy całodzienny) w pojedyncze dni roku w zależności od pogody lub organizowanych imprez sportowych i rozrywkowych. Znacząca liczba małych dzieci pod opieką dorosłych. Strefa oddalona od zabudowy mieszkalnej, z dobrymi dojazdami komunikacją zbiorową i indywidualną. Przez większość dni w roku strefa ta ma cechy strefy bezpośrednio z nią sąsiadującej.

e) Strefa N – niedostępna. Powierzchnie trwale niedostępne dla rekreacji, jak np. strefa ochrony bezpośredniej ujęć wody pitnej, strzelnice, tereny specjalnego przeznaczenia.

- gospodarczy podział lasów

Dla celów różnicowania szczegółowych kierunków prowadzenia gospodarki leśnej wyróżnia się następujący podział gospodarczy lasów:

- 1) Gospodarstwo lasów ochronnych – lasy rezerwatowe, glebochronne, wodochronne, pod wpływem przemysłu.
- 2) Gospodarstwo lasów o intensywnym zagospodarowaniu rekreacyjnym – gospodarstwo strefy A; zalicza się tu lasy w strefie intensywnej (A) i w strefie masowej (D) oraz lasy najbardziej atrakcyjne pod względem wypoczynku.
- 3) Gospodarstwo lasów o zrównoważonym zagospodarowaniu rekreacyjnym – gospodarstwo strefy B; zalicza się lasy w strefie zrównoważonej (B) i lasy średnio atrakcyjne pod względem wypoczynku.
- 4) Gospodarstwo lasów oczekujących na zagospodarowanie rekreacyjne – gospodarstwo strefy C; należą tu lasy w strefie spokojnej (C) i niedostępnej (N) oraz lasy nieatrakcyjne pod względem rekreacyjnym, czasowo zamknięte i trwale wyłączone z rekreacji.

Podstawą wyróżniania gospodarstw A, B i C są:

- preferencje mieszkańców odwiedzających lasy w celach wypoczynkowych,
- bliskość lasu w stosunku do miejsca zamieszkiwania,
- atrakcyjność terenów, przebieg istniejących tras spacerowych i doznań estetycznych,
- stopień naturalności wyglądu lasu.
- dostępność komunikacyjna.

Z rekreacyjnego powierzchniowego użytkowania lasu wyłącza się lasy zaliczone do ochronnych, tj. rezerwatowe, glebochronne, wodochronne. Lasy te mogą być udostępniane jedynie poprzez sieć dróg i ścieżek spacerowych, bez możliwości poruszania się po wnętrzu drzewostanów, bez szkody dla funkcji ochronnych.

Przystosowywanie lasu do wypoczynku ludności polega zatem na:

- powierzchniowym wyznaczeniu obszaru lasów zaliczonych do stref A, B, C, D i N oraz utworzeniu na tej podstawie gospodarstw leśnych A, B i C,
- ustaleniu leśnych postępowań gospodarczych w lasach zaliczonych do gospodarstw A, B i C,
- wyposażeniu lasu w techniczne urządzenia do rekreacji.

- kierunkowe wytyczne dla gospodarki leśnej

a) dotyczy Gospodarstwa strefy A

Na podstawie zestawień inwentaryzacyjnych należy przedstawić charakterystykę leśną gospodarstwa, eksponując informacje o istotnym znaczeniu dla funkcji wypoczynkowej lasu (część przyrodnicza). Należy podać rodzaje i liczbę istniejących urządzeń do wypoczynku.

Planowanie gospodarcze winno koncentrować się głównie na potrzebach udostępniania lasów do funkcji wypoczynkowej, tj.:

- zapewnieniu przejrzystości wnętrza drzewostanów wzdłuż tras spacerowych,
- urządzeniu nowych miejsc wypoczynkowych, rozmieszczeniu ławek itp.,
- systematycznym prowadzeniu cięć sanitarnych,
- w ramach cięcia pielęgnacyjnego na różnicowaniu intensywności wycinania drzew w zależności od odległości od trasy spacerowej, (przy czym wyrobione sortymenty należy w miarę możliwości składać nie w bezpośredniej bliskości tras spacerowych i rowerowych, lecz wyznaczyć w tym celu potrzebne miejsca w głębi drzewostanu),

- w miejscach masowego, okresowego przebywania ludności, koncentrować się na przeglądach tych obiektów, planując ewentualne urządzenie naturalnych barier w postaci nasadzenia krzewów kłujących, zaporowych do wnętrza otaczających te miejsca drzewostanów,
- zrębkowaniu (mechanicznym rozdrobieniu) pozostałości po wyrobionych sortymentach i zostawieniu (rozrzuceniu) ich w miejscu wykonanego zabiegu.

b) dotyczy Gospodarstwa strefy B

Stan istniejący scharakteryzować jak A. W zakresie gospodarki leśnej do wykonania zadań przyjąć wielkości wynikające ze specyfiki lasów zaliczonych do strefy B. Wyposażenie lasu w urządzenia do rekreacji ograniczyć do niezbędnych potrzeb w zakresie urządzania nowych miejsc wypoczynku dla przewidywanego zwiększenia ruchu ludności spowodowanego „przybliżaniem” się terenów zabudowy mieszkalnej do lasu. Występujące w tej strefie tereny zaliczone do najbardziej atrakcyjnych pod względem wypoczynku mogą być zawczasu przygotowywane do ich urządzania i wyposażenia, aby można je było w przyszłości przekwalifikować na strefę A,

c) dotyczy Gospodarstwa strefy C

Stan istniejący scharakteryzować jak A (B). Gospodarkę leśną prowadzić według zasad dla lasów ochronnych (jak w lasach nadleśnictw), natomiast zagospodarowanie rekreacyjne ograniczyć do niezbędnego minimum, gdyż lasy strefy C stanowią przestrzenną rezerwę wypoczynkową dla ludności w przyszłości, kiedy zajdzie potrzeba przeklasyfikowania ich do stref A lub B, zależnie od wytworzonej, nowej sytuacji lokalizacyjnej.

Aby zminimalizować zmiany, jakie muszą nastąpić w odnawianym drzewostanie, określonym rodzajem i formą rębni, trzeba dokładnie rozplanować cięcia w powierzchniowej przestrzeni drzewostanu, tak, aby w pierwszym etapie wycinki nie ingerować w strefę drzew przylegających do często nawiedzanej trasy spacerowej lub rowerowej i do jazdy konno. Gniazda lub przerzedzenie drzewostanu powinno się wykonać w stosownej odległości od tych tras, aby zachować w miarę stabilny wygląd lasu. Pozostawienie kilku drzew na gnieździe będzie sprawiać wrażenie wypełnienia przestrzeni leśnej, a jednocześnie łagodzić zmianę w dotychczasowym wyglądzie drzewostanu. Jeśli takie postępowania trzeba będzie wykonać w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkalnej typu I za płotem", wówczas należy zawczasu poinformować mieszkańców o konieczności odnowienia starodrzewu i zaznaczyć, że to odnawianie nie nastąpi od razu (cięcia drzew), ale będzie trwało ok. 20-30 lat i dłużej, a zrębu zupełnego nie będzie.

d) techniczne wyposażenie lasu do wypoczynku

Techniczne zagospodarowanie lasów udostępnianych do wypoczynku mieszkańcom miasta i strefy aglomeracji dużych miast polega na:

- a) zaprojektowaniu rozmieszczenia na terenach leśnych obiektów wypoczynkowych,
- b) urządzeniu tych obiektów w sposób zapewniający naturalny komfort wypoczynku,
- c) minimalizacji konfliktów wywołanych ingerencją w naturalność środowiska,
- d) konieczności indywidualizacji postępowania projektowego, wynikającej z uwarunkowań wybranych miejsc w lesie, lokalnych tradycji, zwyczajów i przyzwyczajzeń ludności, aktualnej i przewidywanej ich frekwencji oraz możliwości wykonawczych,
- e) maksymalnym wykorzystaniu miejscowych, naturalnych materiałów konstrukcyjnych, jak drewno, kamień, żwir itp.

Przy projektowaniu i wyznaczaniu miejsc wypoczynkowych w lesie należy kierować się następującymi przesłankami:

- przy rozmieszczaniu ławek na polanie lub w miejscu wypoczynkowym, zwykle na jej obrzeżu, trzeba brać pod uwagę zjawisko „przesuwania się cienia ściany lasu” w dni słoneczne w ciągu całego roku, aby nie powstała sytuacja, że ławki będą się znajdować stale albo w pełnym nasłonecznieniu, albo zawsze w cieniu; kilka takich miejsc można wybrać, ale nie powinno to być regułą;
- przy trasach spacerowych (wędrowki piesze), przy rozmieszczeniu „po drodze” ławek do odpoczywania, trzeba dostosować ich odstępów do kondycji fizycznej ludzi starszych, mało sprawnych czy osób z małymi dziećmi, wszędzie tam, gdzie odbywa się duża penetracja ludności; na trasach oddalonych od skupisk ludności ławki ustawia się w większych odległościach, np., co 1 km;
- należy „cofnąć” ławki kilka metrów od pobocza ścieżki lub drogi spacerowej, aby zapewnić izolację wzrokową przed innymi uczestnikami wędrowki, którzy dopiero przy zbliżeniu się do miejsca wypoczynku dostrzegą ławkę z odpoczywającymi osobami;
- trzeba sprawdzić w terenie, czy osoba odpoczywająca na ławce będzie miała przed sobą w miarę atrakcyjny widok, np. na jezioro, rzeczkę lub przejrzyste wnętrze lasu;
- przy ławkach powinny być umieszczone pojemniki na odpadki, okresowo opróżniane przez powołane do tego celu służby;
- na nowych polanach lub w miejscach wypoczynkowych powinno przystosowywać się przede wszystkim już istniejące luki i większe przerzedzenia, aby ograniczyć do minimum potrzebę wycinania drzew. W sytuacji, gdy las tworzy duży kompleks leśny bez wolnych przestrzeni wewnątrz, a presja ludności na wypoczynek w lesie jest duża, wówczas urządzenie nowych polan czy miejsc wypoczynku staje się koniecznością, co skutkuje utworzeniem wolnej powierzchni śródleśnej przez wycinkę (trwałą) określonej liczby drzew i wyznaczeniem drogi dojścia do takich miejsc z umieszczeniem zawczasu tablic informacyjnych;
- uprawianie jazdy konno po lesie możliwe jest tylko po specjalnie oznakowanej trasie, którą wyznacza prawny zarządca lasu, gdyż taki jest wymóg ustawy o lasach. Poruszanie się uczestników jazdy konno poza wyznaczoną trasą jest zabronione; chodzi o bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, a także przeciwdziałanie powstawaniu szkód, gdy jeźdźcy poruszają się po wnętrzu drzewostanów między drzewami, co dla nich staje się dodatkową atrakcją.

11. Wytyczne w zakresie szczegółowości prognozy stanu zasobów drzewnych na koniec przyszłego okresu gospodarczego

Prognozę stanu zasobów drzewnych na koniec okresu gospodarczego należy sporządzić zgodnie z § 123 IUL, przy ewentualnym wykorzystaniu programów informatycznych, będących w posiadaniu wykonawcy PUL.

12. Weryfikacja i aktualizacja programu ochrony przyrody

Zostanie zaktualizowany przez wykonawcę PUL, opracowany w 2003 r. Program ochrony przyrody, który będzie zawierał opis stanu przyrody w obszarze terytorialnego zasięgu LK oraz potrzeby w zakresie jej ochrony.

Program będzie zaktualizowany o elementy zinwentaryzowane w trakcie prac urzędniowych. W POP zostaną ujęte również dane dostarczone przez ZLP. Program ochrony przyrody zostanie zaktualizowany o informacje związane z siecią Natura 2000.

Zostanie wykonana mapa przeglądowa walorów przyrodniczo – kulturowych w skali 1:20 000.

Należy opracować wykaz wraz z lokalizacją gatunków chronionych występujących poza obszarami ustawowo chronionymi.

Na tym protokół zakończono.

Protokół sporządził:
mgr inż. Jarosław Nowak
mgr inż. Henryk Borowski